Department for Education

Cynllun Pensiwn Athrawon

Ymgynghoriad ar Reoliadau Amrywiol (Newidiadau)

Dyddiad lansio 7 Awst 2026

Ymateb erbyn 30 Hydref 2026

Cynnwys

Cefndir a chyd-destun 4

Haenau Cyfraniad Aelodau Cynllun Pensiwn Athrawon 7

Newidiadau Amrywiol 9

Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus 12

Camau Nesaf 20

Cyflwyniad

Mae'r Adran Addysg (yr Adran) yn ymgynghori ar offeryn statudol (OS) drafft, y cyfeirir ato yn y ddogfen hon fel y rheoliadau drafft, a fyddai'n diwygio rhai rheolau Cynllun Pensiwn Athrawon (CPA) Cymru a Lloegr.

I bwy mae hyn

Mae'r ymgynghoriad yn canolbwyntio ar y CPA, sy'n darparu pensiwn i athrawon sy'n cymryd rhan a staff cymwys eraill yn y sector addysg yng Nghymru a Lloegr.

Mae'r ymgynghoriad hwn wedi'i anelu at yr unigolion a'r sefydliadau hynny sy'n debygol o gael eu heffeithio gan y newidiadau arfaethedig, gan gynnwys aelodau, cynrychiolwyr aelodau, cyflogwyr CPA, awdurdodau lleol a chyrff sector perthnasol eraill. Mae'r Adran yn cynnal yr ymarfer hwn i gyflawni ei rhwymedigaethau ymgynghori statudol ac mae wedi cyhoeddi rhestr o sefydliadau y byddai fel arfer yn disgwyl iddynt ymgynghori â nhw ar newidiadau arfaethedig i'r cynllun.

Dyddiad cyhoeddi

Cyhoeddwyd yr ymgynghoriad ddydd Gwener 7 Awst 2026.

Ymholiadau

Os yw eich ymholiad yn gysylltiedig â chynnwys polisi'r ymgynghoriad, gallwch gysylltu â'r tîm drwy anfon e-bost at tps.consultations@education.gov.uk

Os yw eich ymholiad yn ymwneud â gwefan e-ymgynghori'r Adran Addysg neu'r broses ymgynghori yn gyffredinol, gallwch gysylltu ag Is-adran Cyfathrebu Gweinidogol a Chyhoeddus yr Adran Addysg drwy e-bost: Consultations.Coordinator@education.gov.uk neu dros y ffôn: 0370 000 2288 neu drwy'r dudalen Cysylltu â ni'r Adran Addysg.

Copïau ychwanegol

Mae copïau ychwanegol ar gael yn electronig a gellir eu lawrlwytho o ymgynghoriadau'r Adran Addysg GOV.UK.

Yr ymateb

Bydd canlyniadau'r ymgynghoriad ac ymateb yr Adran yn cael eu cyhoeddi ar GOV.UK yng Ngwanwyn 2027.

Cefndir a chyd-destun

1. Mae'r CPA yn darparu pensiynau a buddion eraill i athrawon yng Nghymru a Lloegr. Mae'r cynllun yn cynnwys tair adran ar wahân. Mae dwy adran pensiwn cyflog terfynol, gydag oedran pensiwn arferol o 60 a 65 yn y drefn honno, a ddarperir o dan Reoliadau Pensiynau Athrawon 2010 (rheoliadau 2010). (SI 2010/19990). Caewyd y ddwy adran cyflog terfynol i gronni pellach ar 31 Mawrth 2022. Y drydedd yw adran enillion cyfartalog gyrfa wedi'u hailbrisio (CARE), gydag oedran pensiwn arferol o Oedran Pensiwn y Wladwriaeth neu 65 oed, pa un bynnag yw'r dyddiad diweddaraf, a ddarperir o dan Reoliadau Cynllun Pensiwn Athrawon 2014 (rheoliadau 2014). (SI 2014/512). O 1 Ebrill 2022 ymlaen, mae pob aelod gweithredol o'r CPA yn cronni pensiwn yn yr adran cyfartaledd gyrfa.

2. Yn ogystal â rheoliadau 2010 a 2014, mae yna hefyd Reoliadau Cynllun Pensiwn Athrawon (Gwasanaeth Adferadwy) 2023 (rheoliadau 2023) (SI 2023/871). Mae'r rheoliadau hyn i gywiro'r gwahaniaethu ar sail oedran a nodwyd gyda diwygiadau cynlluniau pensiwn gwasanaeth cyhoeddus a gyflwynwyd yn 2015 yn achos McCloud. Ni chynigir unrhyw welliannau i reoliadau 2023 fel rhan o'r ymgynghoriad hwn.

3. Mae'r ddogfen hon yn egluro pwrpas ac effaith y darpariaethau a nodir yn y rheoliadau drafft, sydd ar gael ochr yn ochr â'r ddogfen hon ar GOV.UK, ac yn ceisio barn y rhai sy'n debygol o gael eu heffeithio, neu gynrychiolwyr y rhai sy'n debygol o gael eu heffeithio, ar y cynigion. Bwriad y gwelliannau drafft yw gwneud y canlynol:

    - ailgydbwyso haenau cyfraniadau aelodau yn dilyn gwerthusiad diweddar y cynllun;
    - egluro ac alinio rheoliadau â pholisi sefydledig yr Adran lle nad yw'r drafftio presennol yn adlewyrchu'n glir y bwriad i weithredu rheolau'r cynllun, neu wneud cywiriadau i'r geiriad i sicrhau bod y rheolau hynny'n gweithredu fel y bwriadwyd;
    - mynd i'r afael â phrosesau gweinyddol bach a diweddariadau gweithdrefnol.

Cwestiynau'r Ymgynghoriad

4. Mae'r Adran yn croesawu sylwadau a safbwyntiau ar y cynigion a nodir yn y ddogfen hon a'r rheoliadau drafft. Gwahoddir ymatebwyr i ystyried y cwestiynau canlynol mewn ymateb.

    - Beth yw eich barn ar y gwelliannau arfaethedig i reoliadau'r CPA?
    - A ydych chi'n cytuno bod y gwelliannau arfaethedig yn cyflawni'r amcanion polisi fel y'u nodir yn y ddogfen ymgynghori?
    - Os 'na', pam?
    - A oes angen unrhyw newidiadau i sicrhau bod y gwelliannau arfaethedig yn cyflawni'r amcanion polisi?
    - A oes unrhyw effeithiau ar gydraddoldeb yn deillio o'r gwelliannau arfaethedig nad yw'r Adran wedi'u nodi ac y mae angen iddi eu hystyried?
    - A oes unrhyw sylwadau ychwanegol yr hoffech eu darparu ynghylch y gwelliannau arfaethedig i reoliadau'r cynllun?

Hoffem glywed eich barn ar ein cynigion.

Ymateb ar-lein

Er mwyn ein helpu i ddadansoddi'r ymatebion, defnyddiwch y system ar-lein lle bynnag y bo modd. Ewch i ymgynghoriadau'r Adran Addysg ar GOV.UK i gyflwyno'ch ymateb.

Ffyrdd eraill o ymateb

Os nad ydych chi'n gallu defnyddio'r system ar-lein am resymau eithriadol, er enghraifft oherwydd eich bod chi'n defnyddio meddalwedd hygyrchedd arbenigol nad yw'n gydnaws â'r system, gallwch chi ofyn am fersiwn dogfen Word o'r ffurflen a'i chwblhau.

Drwy e-bost

tps.consultations@education.gov.uk

Drwy'r post

TPS Pensions Policy Team
Department for Education
Bishopsgate House
Darlington
DL1 5QE

Dyddiad cau

Daw'r ymgynghoriad i ben ar 30 Hydref 2026.

Haenau Cyfraniad Aelodau CPA

Cyflwyniad

5. Mae'n ofynnol yn ôl deddfwriaeth i aelodau'r CPA gyfrannu 9.6% o'u cyflog ar y cyd tuag at fuddion y cynllun. Mae angen addasiad bach i strwythur cyfraniadau haenog yr aelodau i sicrhau nad yw'r cynllun yn casglu mwy na 9.6% yn y cyfnod gwerthuso cyfredol.

6. Mae'r CPA yn gynllun cyfrannol, sy'n golygu bod yn ofynnol i aelodau a'u cyflogwyr dalu tuag at gost y buddion sy'n cronni. Cynhelir gwerthusiad actiwaraidd, fel arfer bob pedair blynedd, i sicrhau bod lefel y cyfraniadau a wneir gan aelodau a chyflogwyr yn cwrdd yn briodol â chost hawliau pensiwn wrth iddynt gronni.

7. Mae'n ofynnol i aelodau gyfrannu 9.6% ar y cyd ar draws aelodaeth gyfan y cynllun, a elwir yn 'gynnyrch' cyfraniad yr aelod. Mae cynnyrch yr aelod o 9.6% wedi'i ystyried yn strwythur buddion a chostau'r cynllun.

8. Er bod y cynnyrch yn ganran sefydlog, mae'r CPA ar hyn o bryd yn gweithredu system 'cyfraniad haenog' lle mae'r gofyniad o 9.6% yn cael ei rannu ar draws y gweithlu ar raddfa symudol o gyfraddau yn ôl enillion pensiynadwy, gyda'r swm cyfanredol a gesglir ar draws aelodau yn adio i 9.6%. Dyma'r dull a fabwysiadwyd ar draws y rhan fwyaf o gynlluniau pensiwn gwasanaeth cyhoeddus yn y DU.

Cyfraddau cyfraniadau cyfredol gweithwyr

9. Mae gan y CPA 6 haen cyfraniadau yn amrywio o 7.4% ar gyfer yr enillwyr isaf i 12% ar gyfer yr enillwyr uchaf.

10. Mae’r strwythur presennol, sy'n cwmpasu'r cyfnod o 1 Ebrill 2025 i 31 Mawrth 2027, fel a ganlyn:

Bandiau Cyflog Blynyddol	Cyfradd Aelod o 1 Ebrill 2025
0 - £34,289.99	7.4%
£34,290.00 - £46,158.99	8.9%
£46,159.00 - £54,729.99	9.9%
£54,730.00 - £72,534.99	10.5%
£72,535.00 - £98,908.99	11.6%
> £98,909.00	12%

Newidiadau i'r strwythur cyfraniadau o 1 Ebrill 2027

11. Penderfynodd adroddiad gwerthuso’r cynllun a gyhoeddwyd ym mis Gorffennaf 2026, pe bai’r CPA yn parhau i gasglu cyfraniadau aelodau ar y gyfradd bresennol, y byddai’n fwy na’r cynnyrch gofynnol o 9.6%. O ganlyniad, o 1 Ebrill 2027 ymlaen, cynigir y bydd strwythur cyfraniadau aelodau yn cael ei addasu.

12. Mae’r strwythur newydd arfaethedig, sy'n cwmpasu'r cyfnod o 1 Ebrill 2027 i 31 Mawrth 2029, fel a ganlyn:

Bandiau Cyflog Blynyddol	Cyfradd Aelod o 1 Ebrill 2027
0 - £36,198.99	7.4%
£36,199.00 to £48,727.99	8.7%
£48,728.00 to £57,776.99	9.7%
£57,777.00 to £76,572.99	10.3%
£76,573.00 to £104,413.99	11.4%
> £104,414.00	11.8%

13. Mae'r Adran wedi gweithio'n agos gyda GAD a Bwrdd Ymgynghorol Cynllun Pensiwn Athrawon (SAB) ar y newid posibl hwn. Mae'r SAB yn fwrdd statudol o gynrychiolwyr aelodau a chyflogwyr sy'n rhoi cyngor i'r Ysgrifennydd Gwladol ar newidiadau posibl i reolau CPA.

14. Modelwyd sawl opsiwn yn unol â'r egwyddorion polisi a bennwyd ar ôl ymgynghori â'r SAB, a oedd yn cynnwys amddiffyn y rhai sy'n cael y cyflog isaf, tegwch i bob aelod, rhwyddineb dealltwriaeth i aelodau a lleihau'r baich gweinyddol ar gyflogwyr y cynllun.

15. Cwblhawyd y strwythur arfaethedig yn dilyn ystyriaeth fanwl o'r opsiynau a drafodwyd a'u modelu, gan gynnwys y rhai a gyflwynwyd gan y SAB.

Newid arfaethedig

16. Er mwyn cymhwyso'r newidiadau arfaethedig, bydd angen diwygio rheolau'r cynllun drwy newid rheoliadau'r cynllun.

17. Byddai rheoliad drafft 8 o Reoliadau Cynllun Pensiwn Athrawon (Newidiadau) 2027 yn diwygio Rheoliadau Cynllun Pensiwn Athrawon 2014 i weithredu cyfradd cyfraniadau aelodau newydd o 1 Ebrill 2027.

Gofynnir i ymatebwyr ystyried y canlynol:

- a ydynt yn cytuno â'r cyfraddau cyfraniadau aelodau arfaethedig?
- a yw'r gwelliannau'n cyflawni'r nod polisi a nodwyd fel yr amlinellwyd uchod?
- a oes unrhyw ganlyniadau o wneud y newidiadau hyn nad ydynt wedi'u hamlygu yn y ddogfen ymgynghori hon?
- a oes ganddynt unrhyw sylwadau eraill?

Newidiadau Amrywiol

18. Cynigir gwelliannau pellach i sicrhau bod y rheoliadau'n gweithredu fel y bwriadwyd a, lle bo angen, yn cyd-fynd â pholisi sefydledig yr Adran a'r fframwaith deddfwriaethol ehangach.

Diffiniad o absenoldeb tadolaeth

19. Yn dilyn cyflwyno Absenoldeb Tadolaeth Partner mewn Galar (BPPL) yn 2024, sy'n darparu hawl i absenoldeb tadolaeth am y diwrnod cyntaf i bartneriaid mewn galar, mae angen diwygiad canlyniadol i reoliadau'r Ddeddf Gofal Cymdeithasol. Gan fod Absenoldeb Tadolaeth Partner mewn Galar wedi'i ddosbarthu fel math o absenoldeb tadolaeth, mae'r Adran yn cynnig diwygio'r diffiniad o absenoldeb tadolaeth yn rheoliad 3 o reoliadau 2014 i gynnwys BPPL fel y'i diffinnir yn Rheoliadau Absenoldeb Tadolaeth Partner mewn Galar 2026. Mae hyn yn golygu bod BPPL aelod yn cael ei drin fel absenoldeb tadolaeth at ddibenion cyfrifo gwasanaeth pensiynadwy, enillion pensiynadwy a materion cysylltiedig.

Ailgofrestru awtomatig

20. O dan Ddeddf Pensiynau 2008, nid oes angen i unigolyn sydd eisoes yn cymryd rhan mewn cynllun pensiwn cymwys gael ei ailgofrestru'n awtomatig mewn cynllun pensiwn galwedigaethol bob tair blynedd. Fodd bynnag, nid yw rheoliadau presennol y CPA yn adlewyrchu'r sefyllfa hon ac maent yn ei gwneud yn ofynnol i ailgofrestru awtomatig fod yn berthnasol i bob unigolyn cymwys, gan gynnwys y rhai sydd eisoes yn aelodau gweithredol o gynllun pensiwn cymwys arall.

21. Felly mae'r Adran yn cynnig diwygio'r rheoliadau CPA i gyd-fynd â'r darpariaethau yn Neddf Pensiynau 2008 mewn perthynas ag ailgofrestru awtomatig. Bydd hyn yn golygu na fydd yn ofynnol i unigolion sy'n cymryd rhan mewn cynllun pensiwn cymwys arall ar adeg yr ailgofrestru awtomatig gael eu hailgofrestru yn y CPA. Bwriad y newid hwn yw sicrhau cysondeb â'r fframwaith deddfwriaethol cyffredinol ac osgoi gweithgaredd gweinyddol diangen lle mae unigolion eisoes yn cymryd rhan mewn cynllun pensiwn arall.

Pensiwn Iechyd Gwael

22. Mae Rheoliad 114 o reoliadau 2014 yn nodi pryd y mae pensiwn iechyd gwael yn peidio â bod yn daladwy. Dyfernir pensiynau iechyd gwael yn wahanol yn dibynnu a yw aelod mewn gwasanaeth neu allan o wasanaeth. Aelod mewn gwasanaeth yw rhywun sydd ar lyfrau'r cyflogwr neu sy'n gwneud cais am fudd-

daliadau iechyd gwael o fewn dwy flynedd i adael gwasanaeth. Mae aelod mewn gwasanaeth yn gymwys i gael pensiwn iechyd gwael os na allant ymgymryd ag unrhyw fath o gyflogaeth gymwys (h.y. gwaith addysgu cymwys) hyd yn oed os ydynt yn ddigon da i ymgymryd ag unrhyw fath arall o gyflogaeth â thâl. Aelod allan o wasanaeth, at ddibenion iechyd gwael, yw rhywun a adawodd gyflogaeth gymwys am resymau heblaw eu hiechyd gwael neu os ydynt yn gwneud cais am fudd-daliadau iechyd gwael fwy na dwy flynedd ar ôl gadael gwasanaeth pensiynadwy. Dim ond os na allant ymgymryd â chyflogaeth gymwys ac na allant ymgymryd ag unrhyw fath arall o gyflogaeth â thâl y mae aelod allan o wasanaeth yn gymwys i gael pensiwn iechyd gwael.

23. Mae Rheoliad 114 yn nodi pryd y bydd pensiwn iechyd gwael yn dod i ben ar gyfer aelodau sydd mewn gwasanaeth ond nid yw'n nodi'n glir pryd y mae'n dod i ben ar gyfer aelodau sydd allan o wasanaeth. Felly, mae'r Adran yn cynnig diwygio'r ddarpariaeth hon i egluro, ar gyfer aelodau sydd allan o wasanaeth, y bydd hawl i bensiwn iechyd gwael yn dod i ben pan fydd yr unigolyn yn dechrau unrhyw fath o gyflogaeth â thâl. Mae hyn yn adlewyrchu'r amod cymhwysedd sylfaenol ar gyfer yr aelodau hyn, gan fod ymgymryd â chyflogaeth yn cadarnhau nad ydynt bellach yn bodloni'r gofyniad o fod yn analluog i ymgymryd ag unrhyw fath o waith. Bydd y gwelliant hwn yn berthnasol i achosion lle mae hawl yn codi ar neu ar ôl 1 Ebrill 2027. Ar gyfer derbynwyr presennol, bydd eu hawl yn parhau i gael ei hasesu yn unol â'r meini prawf diwygiedig, sy'n golygu lle mae unigolyn yn gallu ymgymryd â gwaith i'r graddau nad ydynt bellach yn bodloni'r amod cymhwysedd, gall eu hawl ddod i ben. Bwriad y gwelliant hwn yw sicrhau cysondeb rhwng y meini prawf cymhwysedd a'r darpariaethau tarfod ac i roi mwy o eglurder ynghylch sut mae'r rheolau'n gweithredu'n ymarferol.

Pensiwn tymor byr i oedolion a phlant

24. Mae Rheoliadau 143 a 150 o reoliadau 2014 yn nodi hawl i bensiynau tymor byr ar gyfer oedolion a phlant sy'n goroesi. Mae pensiynau tymor byr yn daladwy am gyfnod cyfyngedig (fel arfer tri mis) yn dilyn marwolaeth aelod sy'n bensiynwr a'u bwriad yw darparu cymorth ariannol ar unwaith i fuddiolwyr.

25. O dan y rheoliadau presennol, cyfrifir pensiynau tymor byr trwy gyfeirio at dermau diffiniedig fel “cyfradd flynyddol pensiwn ymddeol llawn a enillwyd” neu “bensiwn ymddeol graddol a enillwyd”. Fodd bynnag, nid yw hyn yn adlewyrchu bwriad y polisi yn glir, gan nad yw'n ystyried addasiadau a wnaed i'r pensiwn sydd mewn gwirionedd yn cael ei dalu ar ddyddiad marwolaeth yr aelod.

26. Felly, mae'r Adran yn cynnig diwygio'r geiriad yn y rheoliadau hyn. Yn ymarferol, bydd hyn yn arwain at fuddiolwyr yn gymwys i gael y swm a oedd yn cael ei dalu i'r aelod ar adeg ei farwolaeth. Gall hwn fod yn swm is na'r pensiwn tymor byr y

byddent wedi'i dderbyn pe bai'r swm wedi'i gyfrifo yn seiliedig ar y 'pensiwn ymddeol llawn' neu'r 'pensiwn ymddeol graddol' fel y'i diffinnir yn y rheoliadau. Dim ond i achosion lle mae hawl i bensiwn tymor byr yn codi ar neu ar ôl 1 Ebrill 2027 y bydd y gwelliant hwn yn berthnasol. Ni fydd dyfarniadau presennol sydd eisoes yn cael eu talu ar y dyddiad hwnnw yn cael eu heffeithio.

27. Yn ogystal, bydd y geiriad yn rheoliad 150 sy'n ei gwneud yn ofynnol i ostyngiadau rhannu pensiwn gael eu hanwybyddu wrth gyfrifo cyfradd tymor byr pensiwn plentyn yn cael ei ddileu, gan nad yw hyn yn adlewyrchu bwriad polisi'r Adran. Dylai pensiynau tymor byr i blant, yn yr un modd ag i oedolion sy'n goroesi, fod yn seiliedig ar y pensiwn sy'n cael ei dalu ar ddyddiad marwolaeth yr aelod pensiynwr, gan gynnwys unrhyw addasiadau cymwys. Yn debyg i'r uchod, yn ymarferol, gall hyn arwain at fuddiolwr yn derbyn swm is gan na fydd ganddo hawl mwyach i bensiwn tymor byr lle anwybyddir gostyngiadau rhannu pensiwn.

Gofynnir i ymatebwyr ystyried y canlynol:

- a yw'r rheoliadau drafft yn cyflawni amcanion datganedig y gwelliannau?
- a oes unrhyw ganlyniadau o wneud y newidiadau hyn nad ydynt wedi'u hamlygu yn yr ymgynghoriad hwn?
- a oes ganddynt unrhyw sylwadau eraill?

Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus

28. Mae gofynion Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus (PSED) wedi'u nodi yn adran 149 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Mae'r PSED yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod cyhoeddus roi sylw dyledus i'r angen i'r canlynol:

    - dileu gwahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth ac ymddygiad arall a waherddir gan Ddeddf Cydraddoldeb 2010;
    - yrwyddo cyfle cyfartal rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig a'r rhai nad ydynt; a
    - meithrin perthnasoedd da rhwng unigolion sy'n rhannu nodwedd warchodedig a'r rhai nad ydynt.

29. Gelwir y nodau hyn hefyd yn dair cangen y PSED. Mae hyn yn cynnwys rhoi sylw dyledus i'r angen i ddileu neu leihau anfanteision a ddioddefir gan unigolion oherwydd eu nodweddion gwarchodedig a chymryd camau i ddiwallu anghenion unigolion o grwpiau gwarchodedig lle mae'r rhain yn wahanol i anghenion pobl eraill.

30. Mae'r ddyletswydd cydraddoldeb yn cwmpasu naw nodwedd warchodedig: oedran, anabledd, ailbennu rhywedd, priodas a phartneriaeth sifil, beichiogrwydd a mamolaeth, hil (ethnigrwydd), crefydd neu gred, rhyw, a chyfeiriadedd rhywiol.

31. Mae deall yr effaith bosibl y gallai penderfyniadau polisi ei chael ar wahanol grwpiau yn ein helpu i nodi, osgoi a rheoli effeithiau negyddol ar gydraddoldeb. Mae ystyriaeth o effaith y newidiadau sy'n destun ymgynghoriad yn parhau. Er nad oes disgwyl i'r gwelliannau arfaethedig effeithio'n andwyol ar unrhyw grŵp yn gyffredinol, mae'r Adran yn parhau i ystyried effeithiau posibl y newidiadau arfaethedig i'r rheoliadau pensiwn afiechyd a phensiwn tymor byr. Bydd yr asesiad hwn yn cael ei lywio ymhellach gan eich ymatebion i'r ymgynghoriad. Mae'r crynodeb a nodir isod yn canolbwyntio ar y newidiadau i gyfraddau cyfraniadau aelodau gan fod hyn yn effeithio ar bob aelod gweithredol o'r cynllun.

32. Mae'r ddyletswydd cydraddoldeb yn ddyletswydd barhaus, a byddwn yn parhau i ystyried a diwygio'r asesiad hwn nes bod y rheoliadau terfynol yn cael eu gwneud.

Asesiad

33. Crynhoir y newid i strwythur cyfraniadau'r aelodau (tudalen 7), a'r dadansoddiad o'r PSED yn yr adran hon. Gallai'r newid effeithio ar holl aelodau gweithredol y cynllun dros y cyfnod gwerthuso cyfredol – mae hyn tua 780,000 o aelodau.

Mae'r asesiad yn ystyried effaith y cyfraddau cyfraniadau arfaethedig o'u cymharu â'r cyfraddau cyfredol.

Oedran

34. Mae'r graff a'r tabl isod yn amlinellu nifer yr aelodau gweithredol ym mhob haen cyfraniadau yn ôl eu hoedran (yn seiliedig ar wasanaeth o 01/04/2025 i 31/03/2026).[1]

Ffigur 1: Nifer yr aelodau ym mhob haen cyfraniadau yn seiliedig ar oedran

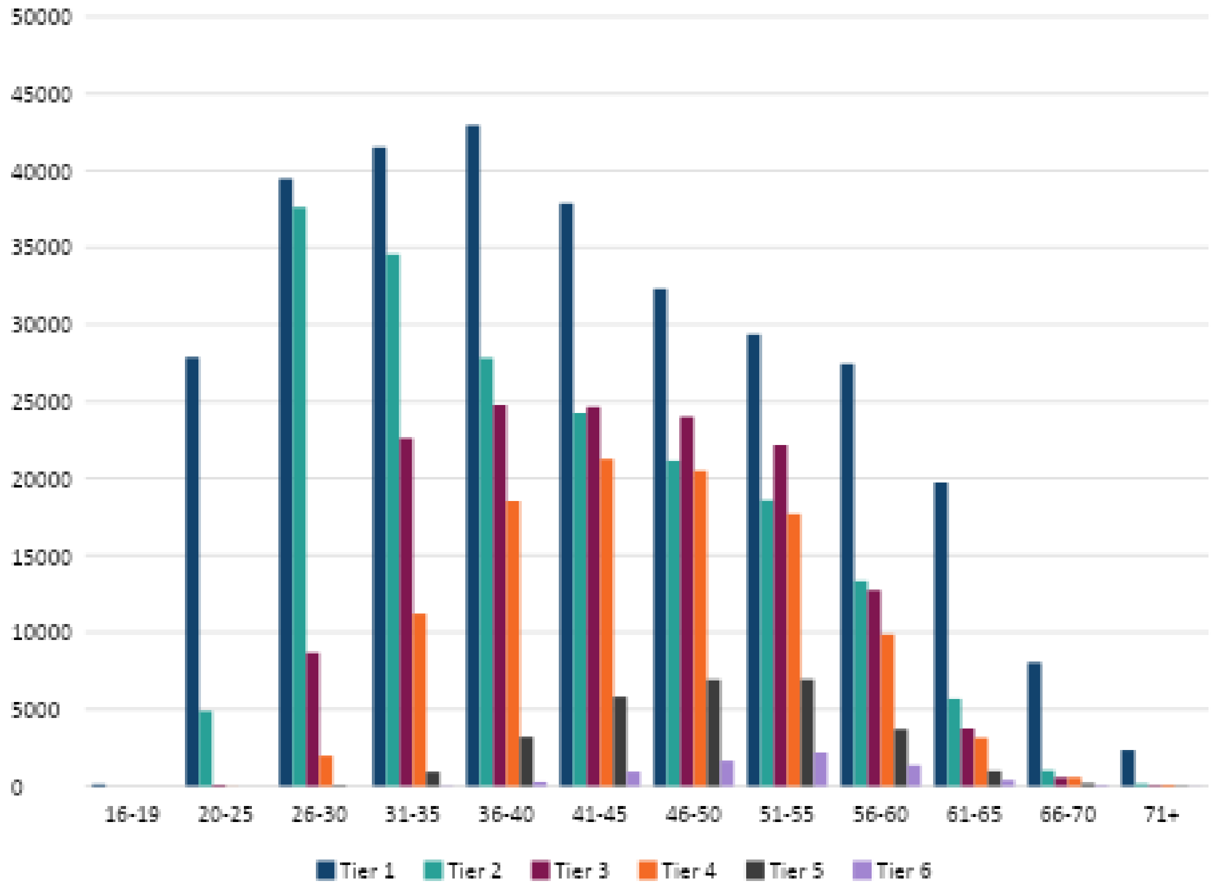

Ffynhonnell: Cofnodion Cynllun Pensiwn Athrawon

[1] Mae'r ffigurau hyn yn seiliedig ar enillion gwirioneddol ac yn cynnwys aelodau amser llawn a rhan amser.

Tabl 1: Nifer yr aelodau ym mhob haen cyfraniadau yn seiliedig ar oedran

Band oedran	Haen 1	Haen 2	Haen 3	Haen 4	Haen 5	Haen 6
16 – 19	123	0	0	0	0	0
20 – 25	27865	4889	84	10	0	0
26 – 30	39482	37588	8668	1994	59	1
31 – 35	41528	34546	22620	11214	942	30
36 – 40	42940	27831	24780	18526	3199	278
41 – 45	37862	24265	24673	21278	5819	956
46 – 50	32323	21152	24003	20490	6922	1649
51 – 55	29329	18579	22175	17695	6938	2186
56 – 60	27426	13338	12744	9865	3701	1365
61 – 65	19742	5674	3745	3133	993	404
66 – 70	8036	1023	562	570	177	63
71 +	2349	153	67	92	35	12

Ffynhonnell: Cofnodion Cynllun Pensiwn Athrawon

35. Mae'n amlwg o'r tabl mai'r rhai sy'n ennill llai yw aelodau iau fel arfer, tra bod yr rhai sy'n ennill mwy fel arfer yn aelodau hŷn. Egwyddor allweddol wrth bennu'r cyfraddau cyfraniadau yw sicrhau bod y rhai sy'n cael y cyflogau isaf yn cael eu diogelu. Mae'r newidiadau arfaethedig yn parhau i adlewyrchu'r egwyddor hon, gyda bandiau cyflog is yn cynnal cyfraddau cyfraniadau is o'i gymharu ag enillwyr uwch. Mae'r Adran o'r farn bod unrhyw effaith wahaniaethol yn ôl oedran yn adlewyrchu cynnydd enillion dros yrfa ac felly mae'n gyfiawn fel ffordd gymesur o gyflawni'r amcan polisi.

Rhyw

36. Mae'r graff a'r tabl isod yn dadansoddi nifer yr aelodau gweithredol gwrywaidd a benywaidd ym mhob haen cyfraniadau.

Ffigur 2: Nifer yr aelodau ym mhob haen cyfraniadau yn seiliedig ar ryw

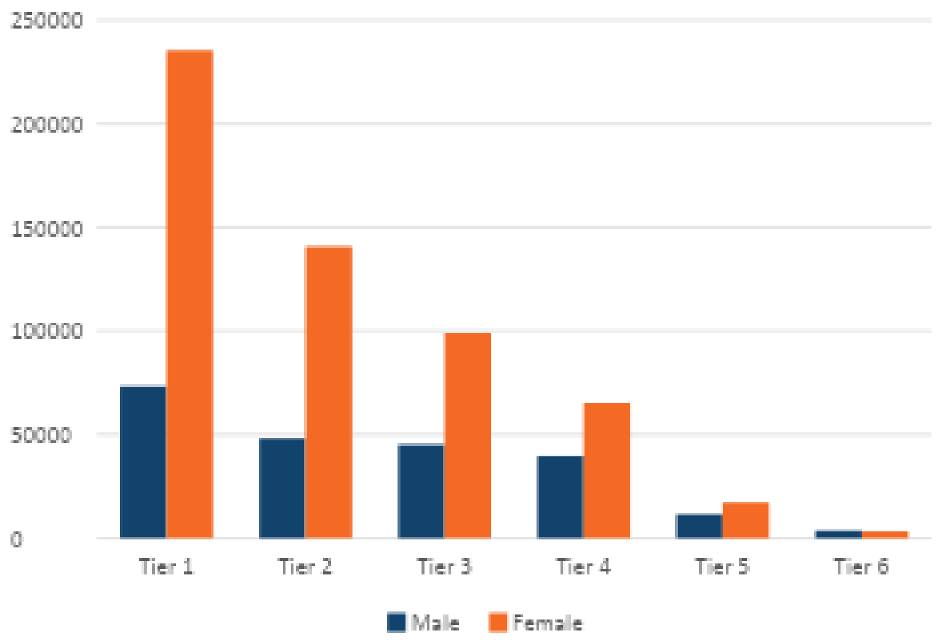

Ffynhonnell: Cofnodion Cynllun Pensiwn Athrawon

Tabl 2: Nifer yr aelodau ym mhob haen cyfraniadau yn seiliedig ar ryw

	Haen 1	Haen 2	Haen 3	Haen 4	Haen 5	Haen 6
Gwryw	73,496	48,207	45,232	39,533	11,577	3,664
Benyw	235,509	140,831	98,889	65,334	17,208	3,280

Ffynhonnell: Cofnodion Cynllun Pensiwn Athrawon

37. Er bod yr aelodaeth yn bennaf yn fenywod, mae cyfran uwch o aelodau gwrywaidd yn yr haenau uwch. Fodd bynnag, gan fod y newidiadau arfaethedig i strwythur yr haen yn berthnasol i bob aelod waeth beth fo'u rhyw, nid yw'r Adran yn credu bod y polisi'n gwahaniaethu ar sail rhyw.

38. Ystyriaeth bellach mewn perthynas â'r nodwedd warchodedig hon yw patrwm gweithio a sut y bydd y newid i'r gyfradd gyfrannu yn effeithio ar aelodau sy'n gweithio'n llawn amser/rhan amser neu'r ddau.

39. Mae'r tabl isod yn amlinellu nifer yr aelodau gwrywaidd a benywaidd ym mhob haen cyfraniadau, wedi'u rhannu'n batrymau gwaith llawn amser a rhan amser. Mae gan rai aelodau gontract llawn amser a rhan amser.

Tabl 3: Nifer yr aelodau gwrywaidd a benywaidd ym mhob haen gyfraniadau, wedi'u rhannu'n batrymau gweithio llawn amser a rhan-amser

	Gwryw Llawn Amser	Benyw Llawn Amser	Gwryw Rhan-amser	Benyw Rhan-amser	Contractau llawn amser a rhan amser Gwryw	Contractau llawn amser a rhan amser Benyw
Haen 1	31,815	73,493	37,572	146,263	4,109	15,753
Haen 2	39,336	86,790	4,951	38,095	3,920	15,946
Haen 3	41,855	83,774	1,139	7,870	2,238	7,245
Haen 4	37,241	58,352	650	3,050	1,642	3,932
Haen 5	11,061	16,053	162	448	354	707
Haen 6	3,512	3,075	55	87	97	118

Ffynhonnell: Cofnodion Cynllun Pensiwn Athrawon

40. Er nad yw patrwm gwaith unigolyn yn nodwedd warchodedig at ddibenion Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus, rydym wedi ystyried y berthynas rhwng patrwm gwaith, rhyw a chyflog oherwydd bod y strwythur cyfraniadau yn effeithio ar aelodau rhan-amser ac amser llawn yn wahanol.

41. Mae'n amlwg o'r tabl uchod fod mwy o aelodau benywaidd yn gweithio'n rhan-amser, yn enwedig aelodau benywaidd yn y bandiau cyflog is. Fodd bynnag, o ystyried bod y gyfradd gyfrannu yn seiliedig ar enillion gwirioneddol aelodau yn hytrach na'u FTE (cyfwerth ag amser llawn), nid yw'r Adran yn credu y byddai aelodau rhan-amser, aelodau benywaidd yn bennaf, dan anfantais annheg oherwydd y newidiadau a amlinellir yn yr ymgynghoriad hwn.

Ethnigrwydd

42. Dim ond oedran a rhyw aelodau y mae'r data sydd ar gael ar aelodaeth o'r CPA yn eu cwmpasu, gan mai dim ond data sy'n angenrheidiol ar gyfer gweinyddu'r cynllun y mae gweinyddwr y cynllun yn ei gasglu.

43. Mae'r data yn y tabl isod wedi'i gymryd o Gyfrifiad Gweithlu Ysgolion 2025 (a gyhoeddwyd yn 2026), a ystyrir yn ddirprwy rhesymol ar gyfer nodweddion

aelodau gweithredol y CPA, o ystyried y ganran uchel o'r rhai sy'n gymwys i fod yn aelodau. Fodd bynnag, gan nad yw data'r cyfrifiad yn rhannu'r grwpiau hyn yn ôl bandiau oedran na chyflog, nid yw'n bosibl dod i gasgliad a fyddai unrhyw grwpiau'n cael eu heffeithio'n fwy nag eraill gan y newid i haenau cyfraniadau'r aelodau.

Tabl 4: Ethnigrwydd gweithlu ysgolion

Ethnigrwydd	%
Gwyn	88.1
Du neu Ddu Prydeinig	3.0
Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig	6.0
Unrhyw gefndir Cymysg arall	2.1
Unrhyw grŵp ethnig arall	0.8

Ffynhonnell: Cyfrifiad Gweithlu Ysgolion

44. Gan fod y newid i haen cyfraniad yr aelod yn berthnasol i bob aelod gweithredol waeth beth fo'r nodweddion uchod, nid yw'r Adran yn credu y byddai effeithiau negyddol yn codi yn seiliedig ar ethnigrwydd yn dilyn newid i'r haenau nad oedd yn gysylltiedig â nod polisi cyfiawn.

Priodas a Phartneriaeth Sifil, Anabledd, Crefydd a Chred, Ailbennu Rhywedd a Chyfeiriadedd Rhywiol

45. Nid oes unrhyw ddata ar gael ar y grwpiau hyn mewn perthynas ag aelodaeth y CPA. Fodd bynnag, mae'r Adran wedi ystyried effaith bosibl y cynigion ac nid yw'n rhagweld unrhyw effeithiau gwahaniaethol anghyfiawn y byddai'r gwelliannau arfaethedig yn eu hachosi i aelodau trwy gyfeirio at y nodweddion gwarchodedig hyn.

Casgliad

46. Mae'r Adran wedi ystyried effaith y cynigion yng nghyd-destun y ddyletswydd hon, ac rydym yn gwahodd ymatebwyr i helpu i fireinio'r dadansoddiad cychwynnol hwn drwy gyfrannu safbwyntiau pellach neu nodi lle gallai fod effeithiau cydraddoldeb eraill i'w hystyried.

Gofynnir i ymatebwyr ystyried y canlynol:

- a oes unrhyw effeithiau ar gydraddoldeb o ganlyniad i unrhyw un o'r gwelliannau arfaethedig?
- a oes unrhyw sylwadau eraill?

Camau Nesaf

47. Ar ôl i'r ymgynghoriad ddod i ben ar 30 Hydref 2026, bydd yr ymatebion yn cael eu hystyried yn llawn cyn cwblhau newidiadau i reoliadau'r CPA, a disgwylir iddynt ddod i rym erbyn gwanwyn 2027. Cyhoeddir dogfen ymateb i'r ymgynghoriad ar yr un pryd.

Department for Education

© Hawlfraint y Goron 2026

Mae'r cyhoeddiad hwn wedi'i drwyddedu o dan delerau'r Drwydded Llywodraeth Agored v3.0, oni nodir yn wahanol. I weld y drwydded hon, ewch i nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3.

Lle rydym wedi nodi unrhyw wybodaeth hawlfraint trydydd parti, bydd angen i chi gael caniatâd gan ddeiliaid yr hawlfraint dan sylw.

Ynglŷn â'r cyhoeddiad hwn:

ymholiadau	www.gov.uk/contact-dfe
lawrlwytho	www.gov.uk/government/consultations

Dilynwch ni ar X: @educationgovuk
Cysylltwch â ni ar Facebook: facebook.com/educationgovuk